

PSP - KONTROLA i ODBIÓR

Uprawnienia Państwowej Straży Pożarnej

Organy Państwowej Straży Pożarnej są wyposażone w szczególne uprawnienia kontrolne, które służyć mają prewencji w zakresie ochrony przeciwpożarowej włącznie z prawem nakładania mandatów w razie stwierdzenia niektórych naruszeń prawa.

Straż pożarna zazwyczaj kojarzy się z konkretnymi działaniami w stanie zagrożenia spowodowanym pożarami, wypadkami samochodowymi, katastrofami ekologicznymi i pogowymi, itp. Organy Państwowej Straży Pożarnej są jednak wyposażone w szczególne uprawnienia kontrolne, które służyć mają prewencji, czyli służbie kontrolno - rozpoznawczej, w zakresie ochrony przeciwpożarowej włącznie z prawem nakładania mandatów w razie stwierdzenia niektórych naruszeń prawa. Wynika to z faktu **nałożenia na Państwową Straż Pożarną zadań z zakresu rozpoznawania zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń oraz nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych** (art.1 ust.2 p.1 i 5 u.PSP)

Organy Państwowej Straży Pożarnej

Prowadzenie czynności kontrolno - rozpoznawczych oraz prowadzenie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej spoczywają wyłącznie na Państwowej Straży Pożarnej, a nie ochotniczych straży pożarnych.

Jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej uprawnionymi bezpośrednio do wykonywania zadań z zakresu kontroli i nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej są:

- Komenda Główna,
- komendy wojewódzkie
- komendy powiatowe (miejskie), w skład których wchodzi jednostki ratowniczo-gaśnicze.

W postępowaniu administracyjnym, a więc związanym m.in., z wydawaniem decyzji nakazujących usunięcie ujawnionych w trakcie czynności kontrolno - rozpoznawczych nieprawidłowości w zakresie ochrony przeciwpożarowej, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli ustawa wyraźnie nie stanowi inaczej, organem właściwym jest **komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej**.

Organami wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym, a więc rozpatrującymi m.in. odwołania od decyzji i zażalenia na postanowienia, są:

- w stosunku do komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej - komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej;
- w stosunku do komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej - Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej (art.11a u. PSP).

Do przeprowadzania czynności kontrolno - rozpoznawczych może być upoważniony jedynie strażak Państwowej Straży Pożarnej, który ma co najmniej sześciomiesięczny okres służby stałej, niezbędną wiedzę do przeprowadzania czynności oraz wyższe wykształcenie lub stopień aspirancki bez wyższego wykształcenia albo inna osoba z wyższym wykształceniem, posiadająca wiedzę przydatną do przeprowadzenia czynności na terenie kontrolowanego obiektu.

Upoważnienie do przeprowadzania czynności wydaje:

- 1) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej - strażakom pełniącym służbę w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej, Szkole Głównej Służby Pożarniczej i pozostałych szkołach Państwowej Straży Pożarnej oraz w jednostkach badawczo-rozwojowych Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej - strażakom pełniącym służbę w komendzie wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej oraz osobom nie będącym strażakami, a mającym prawo przeprowadzania tych czynności,
- 3) komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej - strażakom pełniącym służbę w komendzie powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej.

Czynności kontrolno – rozpoznawcze

Państwowa Straż Pożarna przeprowadza czynności kontrolno-rozpoznawcze m. in.: w celu rozpoznawania zagrożeń oraz w celu realizacji nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych. Czynności takie są prowadzone na podstawie **Art. 23. 2.** Ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, to jest :

- rocznego planu czynności kontrolno-rozpoznawczych, który to plan sporządza komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej do końca roku poprzedzającego rok objęty planem,
 - zgłoszenia zakładu o zwiększonym albo dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej;
 - zlecenia starosty;
 - polecenia sądu, prokuratora lub Najwyższej Izby Kontroli;
 - zgłoszenia obiektu, dla którego przepisy prawa wymagają wydania przez organy Państwowej Straży Pożarnej opinii lub zajęcia przez nie stanowiska w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
 - zawiadomienia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o stwierdzeniu zagrożenia życia lub zdrowia, niebezpieczeństwa powstania szkód majątkowych w znacznych rozmiarach lub naruszenia środowiska;
 - wystąpienia istotnych nowych okoliczności w zakresie stanu bezpieczeństwa na terenie działania komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej.
- Każda kontrola o charakterze administracyjnym, a taki właśnie mają czynności kontrolno – rozpoznawcze, stanowi proces składający się z określonych części, w szczególności:

- 1) zbadania istniejącego stanu faktycznego w określonym czasie i miejscu,
- 2) zbadania zgodności stanu zastanego ze stanem postulowanym oraz ustalenie zasięgu i przyczyn rozbieżności,
- 3) utrwalenia wyniku w określonym dokumencie (protokole kontroli),
- 4) przekazania wyniku kontroli kontrolowanemu oraz podmiotowi zwierzchniemu nad kontrolującym.

Dodatkowo jeszcze, w razie negatywnych wyników kontroli organ administracyjny, a więc również uprawniony organ Państwowej Straży Pożarnej w zakresie swego działania może podjąć stosowne środki zmierzające do usunięcia stwierdzonych w czasie kontroli uchybień, tudzież pociągnięcia do odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za ten stan rzeczy.

Prawo do przeprowadzania czynności kontrolno-rozpoznawczych mają strażacy upoważnieni przez właściwego komendanta Państwowej Straży Pożarnej, a ponadto inne osoby upoważnione przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej. Jednakże **wyłącznie strażacy w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych mają prawo do nakładania grzywny w drodze**

mandatu karnego.

Czynności kontrolno-rozpoznawcze są przeprowadzane w zakresie:

- 1) kontroli przestrzegania przepisów przeciwpożarowych;
- 2) oceny zgodności z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej rozwiązań technicznych zastosowanych w obiekcie budowlanym;
- 3) oceny zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym;
- 4) ustalania spełnienia wymogów bezpieczeństwa w zakładzie stwarzającym zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- 5) rozpoznawania możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej;
- 6) rozpoznawania innych miejscowych zagrożeń;
- 7) wstępnego ustalania nieprawidłowości, które przyczyniły się do powstania pożaru oraz okoliczności jego rozprzestrzenienia się;
- 8) zbierania informacji niezbędnych do wykonania analizy poważnej awarii przemysłowej i formułowania zaleceń dla prowadzącego zakład.

Przebieg czynności i obowiązki kontrolowanego

Czynności kontrolno-rozpoznawcze mogą być przeprowadzane po doręczeniu kontrolowanemu upoważnienia do przeprowadzenia tych czynności przynajmniej na 7 dni przed terminem ich rozpoczęcia. **W przypadkach zgłoszenia obiektu, dla którego przepisy prawa wymagają wydania przez organy Państwowej Straży Pożarnej opinii lub zajęcia przez nie stanowiska w zakresie ochrony przeciwpożarowej czynności te mogą być przeprowadzone na 3 dni przed terminem ich rozpoczęcia.** Jeżeli natomiast powzięto informację o możliwości występowania w miejscu ich przeprowadzania zagrożenia życia ludzi lub bezpośredniego niebezpieczeństwa powstania pożaru, to upoważnienie może być doręczone kontrolowanemu w chwili przystąpienia do czynności kontrolno-rozpoznawczych.

Upoważnienie do przeprowadzenia czynności kontrolno - rozpoznawczych powinno zawierać:

- 1) określenie podstawy prawnej przeprowadzenia tych czynności,
- 2) oznaczenie organu przeprowadzającego czynności,
- 3) datę i miejsce wystawienia;
- 4) imię i nazwisko, określenie stanowiska służbowego strażaka upoważnionego do przeprowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych oraz numer jego legitymacji służbowej (ewentualnie: imię i nazwisko oraz określenie rodzaju i numeru dokumentu tożsamości innej osoby upoważnionej do przeprowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych);
- 6) oznaczenie podmiotu objętego czynnościami kontrolno-rozpoznawczymi i miejsca ich przeprowadzenia;
- 7) informacje o zakresie przedmiotowym czynności kontrolno-rozpoznawczych;
- 8) wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu zakończenia kontroli;
- 9) podpis osoby udzielającej upoważnienia z podaniem zajmowanego stanowiska lub pełnionej funkcji;
- 10) pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanego.

W chwili przystąpienia do czynności kontrolno-rozpoznawczych upoważnieni do przeprowadzania tych czynności (kontrolujący), okazują kontrolowanemu: strażak - legitymację służbową, a inna osoba - dokument tożsamości. Po tym przystępują oni do czynności, a **kontrolowany jest obowiązany umożliwić kontrolującym ich**

przeprowadzenie poprzez:

- 1) udzielenie niezbędnych informacji i wyjaśnień w sprawach objętych zakresem tych czynności oraz wyrażenie zgody na sporządzenie dokumentacji fotograficznej;
- 2) umożliwienie dostępu do obiektów, urządzeń i innych składników majątkowych, w stosunku do których mają być przeprowadzone czynności;
- 3) zapewnienie wglądu w dokumentację i prowadzone ewidencje objęte zakresem czynności;
- 4) umożliwienie sporządzenia kopii niezbędnych dokumentów;
- 5) zapewnienie warunków do pracy, w tym, w miarę możliwości, samodzielnego pomieszczenia i miejsca do przechowywania dokumentów;
- 6) udostępnienie środków łączności i innych koniecznych środków technicznych, jakimi kontrolowany dysponuje, w zakresie niezbędnym do przeprowadzania czynności.

Podczas każdej z przeprowadzanych kontroli, strażak (lub osoba upoważniona) ma prawo wstępu do wszystkich obiektów i pomieszczeń. Wyjątek od tej zasady stanowią:

- obiekty i pomieszczenia stanowiące część mieszkalną,
- obiekty i pomieszczenia których właścicielami albo zarządzającymi są: jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej albo przez niego nadzorowane, Policja, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne lub Straż Graniczna,
- obiekty i pomieszczenia których właścicielami albo zarządzającymi są obce misje dyplomatyczne, urzędy konsularne albo inne instytucje międzynarodowe korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych.

Kontrolujący podlega obowiązującym w obiektach i pomieszczeniach kontrolowanego przepisom o bezpieczeństwie i higienie pracy, o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie przeciwpożarowej.

Z ustaleń dokonanych w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych kontrolujący sporządza protokół, który podpisują kontrolujący oraz

kontrolowany albo osoba przez niego upoważniona. Kontrolowany lub osoba przez niego upoważniona mają prawo wniesienia zastrzeżeń do protokołu przed jego podpisaniem. W razie odmowy podpisania protokołu przez ostatnio wymienionych kontrolujący czyni o tym wzmiankę w protokole. Po sporządzeniu protokołu kontrolujący doręcza oryginał protokołu właściwemu miejscowo komendantowi powiatowemu (miejskiemu) Państwowej Straży Pożarnej, zaś jego kopię pozostawia (doręcza) kontrolowanemu lub osobie przez niego upoważnionej.

Ustalenia kontrolne zawarte w protokole są podstawą do dokonywania czynności, które mogą mieć bardzo duże znaczenie dla kontrolowanego, gdyż mogą stanowić podstawę do:

- nałożenia grzywny w drodze mandatu lub skierowania sprawy do sądu z uwagi na podejrzenie popełnienia wykroczenia,
- wydania decyzji administracyjnej w formie nakazu,
- zawiadomienia prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Dlatego też kontrolowany powinien wnieść do protokołu wszelkie zastrzeżenia, jakie posiada co do sposobu przeprowadzonej kontroli tudzież ustaleń zawartych w tymże protokole. Samo odmówienie podpisania protokołu, chociażby stanowiło wyraz protestu kontrolowanego, nie ma większego znaczenia w trakcie dalszego postępowania, gdyż niepodpisany przez kontrolowanego lub osobę przez niego upoważnioną protokół, w którym uczyniono wzmiankę o odmowie jego podpisania ma takie samo znaczenie jak protokół podpisany. Tymczasem zastrzeżenia mogą

zwrócić uwagę na ważne okoliczności, które z czasem mogą ulec zapomnieniu, co z kolei spowodować może znaczne osłabienie pozycji kontrolowanego w dalszej części prowadzonego w jego sprawie postępowania.

Specyfika kontroli przeprowadzanej u przedsiębiorcy

W przypadku przeprowadzania czynności kontrolno – rozpoznawczych u przedsiębiorcy, kontrolujący muszą liczyć się z zasadami ustalonymi w tym zakresie w przepisach ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Jak wiadomo, przedsiębiorcami są osoby fizyczne, osoby prawne i te jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, której ustawy przyznaje zdolność prawną - wykonujące we własnym imieniu działalność gospodarczą (art. 4 ust. 1 u.s.g.). Jeżeli chodzi o wspólników spółki cywilnej, to oni (a nie spółka cywilna) są przedsiębiorcami. Działalnością gospodarczą jest natomiast zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W art. 9 u.s.g. ustawodawca podkreślił, że **wykonując swoje zadania, w szczególności w zakresie nadzoru i kontroli, właściwy organ działa wyłącznie na podstawie i w granicach prawa, z poszanowaniem uzasadnionych interesów przedsiębiorcy** – niewątpliwie zasada ta dotyczy również organów straży pożarnej wykonujących swe ustawowe zadania w zakresie kontroli przestrzegania przepisów przeciwpożarowych. O ile, działanie wyłącznie na podstawie i w granicach prawa jest zasadą konstytucyjną działania organów Państwa, o tyle poszanowanie uzasadnionych interesów przedsiębiorcy jest regułą skonkretyzowaną w przepisach rozdziału 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, gdzie zawarto kilka bardzo ważnych ograniczeń w wykonywaniu czynności kontrolnych przez upoważnione do tego organy, a więc również przez straż pożarną.

Tylko w wyjątkowych przypadkach przedsiębiorcy nie zawiadamia się o zamiarze wszczęcia kontroli, m.in. wówczas, gdy przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego. Czynności kontrolno - rozpoznawcze wszczyna się zaś nie wcześniej niż po upływie 7 dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli. Jeżeli kontrola nie zostanie wszczęta w terminie 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, wszczęcie kontroli wymaga ponownego zawiadomienia.

Czynności kontrolnych dokonuje się w obecności kontrolowanego przedsiębiorcy lub osoby przez niego upoważnionej, a wyjątki od tej zasady są ściśle uregulowane w art. 80 ust.1 u.s.g.

Kontrolowany jest obowiązany do pisemnego wskazania osoby upoważnionej do reprezentowania go w trakcie kontroli, w szczególności w czasie jego nieobecności. Czynności kontrolno - rozpoznawcze powinny być przeprowadzane w sposób sprawny i możliwie niezakłócający funkcjonowania kontrolowanego przedsiębiorcy. Zasadą jest, że **nie można równocześnie podejmować i prowadzić więcej niż jednej kontroli działalności przedsiębiorcy** (art. 82 ust. 1 u.s.g.).

Skutki utrudniania kontroli

Uniemożliwienie lub utrudnianie przeprowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych z zakresu ochrony przeciwpożarowej przez uprawnionego

funkcjonariusza Państwowej Straży Pożarnej stanowi wykroczenie z art. 82 § 3 k.w. zagrożone karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Uniemożliwienie przeprowadzenia wyżej wymienionych czynności polega na stworzeniu takiej przeszkody, która powoduje, że czynności te nie mogą być przeprowadzone. Najprostszym przykładem takiego zachowania jest niewpuszczenie kontrolującego na teren przedsiębiorstwa, które ma być skontrolowane. Natomiast utrudnianie czynności kontrolno-rozpoznawczych polega na doprowadzeniu do takiej sytuacji, w której strażak musi w ramach kontroli przedsięwziąć dodatkowe czynności, użyć nadzwyczajnych środków lub istotnie wydłużyć czas kontroli, aby była ona właściwie przeprowadzona. **Utrudnienie może nastąpić zatem także wówczas, gdy strażakowi uda się zrealizować cel podjętych czynności kontrolno – rozpoznawczych, ale z uwagi na stworzone przez sprawcę wykroczenia przeszkody nastąpi to z wyraźnym opóźnieniem.**

Wymienione wykroczenie może być popełnione zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie. Sprawcą wykroczenia może być każdy, kto uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie czynności kontrolno – rozpoznawczych nawet, jeśli nie jest związany żadnym stosunkiem prawnym z podmiotem kontrolowanym. Jeżeli jednak zachowanie sprawcy polega na zaniechaniu (np. niewydanie żądanej w czasie kontroli dokumentacji), to konieczne jest, aby na tej konkretnej osobie, która ma ponieść odpowiedzialność karną spoczywał obowiązek zachowania zgodnego z prawem (w podanym przykładzie: wydania dokumentacji).

Relatywnie surowa jest kara za wykroczenie z art. 82 §3 k.w., którą nakłada sąd w postępowaniu prowadzonym po skierowaniu wniosku o ukaranie. Najczęściej w takich przypadkach sąd poprzestaje na wymierzeniu grzywny w wysokości od 20 do 5000 złotych (art. 42 §1 k.w.). Jeżeli sprawca nie ma majątku, a jego dochody, warunki osobiste i rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe nie rokują, że zapłaci grzywnę, sąd orzeka karę ograniczenia wolności, która trwa jeden miesiąc w czasie którego ukarany:

- 1) nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu,
- 2) jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne,
- 3) ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary (art.20 k.w.).

Karę aresztu wymierza się w wyjątkowych przypadkach – zwłaszcza w stosunku do osób popełniających kolejny raz to samo lub podobne wykroczenie. Może być ona wymierzona w wymiarze od 5 do 30 dni (art.19 k.w.).

Nakładanie grzywny w drodze mandatu

Strażacy upoważnieni przez właściwego komendanta Państwowej Straży Pożarnej do przeprowadzania czynności kontrolno-rozpoznawczych w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych mają prawo do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego (art. 23 ust. 6 u. PSP). Mandat nakłada się na konkretną osobę fizyczną – sprawcę wykroczenia, który nie wykonał ciążących na nim obowiązków w zakresie ochrony przeciwpożarowej lub wykonał je niewłaściwie.

Mandat karny to rozstrzygnięcie o odpowiedzialności sprawcy za wykroczenie, nakładające na tegoż sprawcę grzywnę w wysokości do 500 złotych (w przypadku, gdy czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch

lub więcej przepisach ustawy, grzywna nałożona mandatem może sięgnąć 1000 złotych). Mandat staje się prawomocny wraz z przyjęciem, a gdy jest zaoczny - z momentem zapłacenia grzywny w ustawowym terminie.

Wyliczenie wykroczeń za które strażacy są uprawnieni nakładać grzywny w drodze mandatu karnego oraz warunki i sposób wydawania upoważnień do tych czynności zawiera rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 sierpnia 2003 r. Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia odpowiedni strażacy działający na podstawie upoważnienia mają prawo do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w art. 82 §1 k.w. Kara grzywny w formie mandatu może być więc nałożona na tego, kto dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:

- 1) niedozwolonym używaniu otwartego ognia, paleniu tytoniu i stosowaniu innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,
- 2) wykonywaniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez ich wymaganego zabezpieczenia,
- 3) używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,
- 4) napełnianiu gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nieprzeznaczonych do tego celu,
- 5) nieprzestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych pożarowo, w tym gazu płynnego w butlach,
- 6) garażowaniu pojazdu silnikowego w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu z nieopróżnionym zbiornikiem paliwa i nieodłączonym na stałe zasilaniem akumulatorowym,
- 7) składowaniu materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczaniu przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,
- 8) składowaniu materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach lub na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,
- 9) składowaniu materiałów palnych pod ścianami obiektu bądź przy granicy działki, w sposób naruszający zasady bezpieczeństwa pożarowego,
- 10) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic, urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, kurków głównej instalacji gazowej, a także wyjść ewakuacyjnych oraz okien dla ekip ratowniczych,
- 11) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do źródeł wody do celów przeciwpożarowych,

Upoważnienia do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego dla strażaków wydają:

- Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej dla komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej oraz strażaków pełniących służbę w Komendzie Główniej Państwowej Straży Pożarnej, szkołach i jednostkach badawczo-rozwojowych Państwowej Straży Pożarnej;
- komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej dla komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej oraz strażaków pełniących

służbę w komendzie wojewódzkiej i ośrodkach szkolenia Państwowej Straży Pożarnej;

• komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej dla strażaków pełniących służbę w komendzie powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej.

Upoważnienie takie ma zawsze formę pisemną i powinno zawierać następujące dane:

- 1) datę wydania i termin ważności;
- 2) oznaczenie organu wydającego upoważnienie;
- 3) powołanie podstawy prawnej;
- 4) imię i nazwisko, stanowisko służbowe, stopień i tytuł upoważnionego strażaka;
- 5) numer legitymacji służbowej;
- 6) określenie wykroczeń, za które strażak upoważniony jest do nakładania

grzywny;

- 7) teren, na którym upoważnienie jest ważne;
- 8) pieczęć i podpis wystawiającego.

Sprawca wykroczenia może odmówić przyjęcia mandatu karnego. Wówczas odpowiednia jednostka straży pożarnej wystąpi do sądu z wnioskiem o ukaranie i to sąd podejmie ostatecznie decyzję o odpowiedzialności sprawcy za popełnione wykroczenie. Strażak nakładający grzywnę obowiązany jest określić jej wysokość, wykroczenie zarzucone sprawcy oraz poinformować sprawcę wykroczenia o prawie odmowy przyjęcia mandatu karnego i o skutkach prawnych takiej odmowy (art.97 §3 k.p.s.w.).

Prawomocny mandat karny podlega uchyleniu tylko wtedy, gdy grzywnę nałożono za czyn niebędący czynem zabronionym jako wykroczenie. Uchylenie następuje na wniosek ukaranego złożony w zawitym terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się mandatu lub z urzędu (art.101 §1 k.p.s.w.). Uprawniony do uchylenia prawomocnego mandatu karnego jest sąd właściwy do rozpoznania sprawy, na którego obszarze działania została nałożona grzywna. Uchylając mandat karny nakazuje się podmiotowi, na rachunek którego pobrano grzywnę, zwrot uiszczony kwoty (art.101 §3 k.p.s.w.).

Decyzja w formie nakazu

Zgodnie z art. 26 ust. 1 u. PSP komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej, w razie stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych, uprawniony jest w drodze decyzji administracyjnej do:

- 1) nakazania usunięcia stwierdzonych uchybień w ustalonym terminie;
- 2) wstrzymania robót (prac), zakazania używania maszyn, urządzeń lub środków transportowych oraz eksploatacji pomieszczeń, obiektów lub ich części, jeżeli stwierdzone uchybienia mogą powodować zagrożenie życia ludzi lub bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru.

Decyzję podejmuje organ administracyjny, a jej adresatem musi być konkretny podmiot mający zdolność prawną, który w ramach swej działalności naruszył przepisy przeciwpożarowe – tym podmiotem może być nie tylko konkretna osoba fizyczna, ale też osoba prawna (spółka akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnia mieszkaniowa, fundacja) lub jednostka organizacyjna nie mająca osobowości prawnej (spółka jawna, wspólnota mieszkaniowa).

Jeżeli zarządcami nieruchomości w stosunku do której naruszono przepisy przeciwpożarowe są wszyscy jej współwłaściciele, to decyzja nakazująca usunięcie

stwierdzonych uchybień może być skierowana do wszystkich współwłaścicieli, którzy są jednocześnie zarządcami (zob.: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 3 grudnia 2008r., VII SA/Wa 1647/08).

W szczególności, **adresatem decyzji nie może być pełnomocnik** podmiotu w stosunku do którego prowadzono czynności rozpoznawczo – kontrolne. Chodzi tu zatem o zupełnie inny rodzaj odpowiedzialności niż odpowiedzialność za wykroczenie, za które – np. poprzez nałożenie mandatu – odpowiedzialność ponosi konkretna osoba fizyczna, która nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Podkreślenia wymaga, że nałożenie grzywny w drodze mandatu dajmy na to na prezesa zarządu spółki z o.o., który naruszył swe obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej nie wyklucza jednoczesnego obarczenia tejże spółki obowiązkiem natychmiastowego wstrzymania robót, których dalsze prowadzenie może powodować zagrożenie życia ludzi lub bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru.

Rozstrzygnięcie zawarte w każdej decyzji administracyjnej musi być sformułowane w taki sposób, aby możliwe było następnie wykonanie decyzji dobrowolnie lub przy zastosowaniu środków egzekucyjnych. Wykonania decyzji, czy też ściślej określonych w niej obowiązków, nie powinny uniemożliwiać ani przeszkody natury faktycznej, ani prawnej, co oznacza, iż decyzja administracyjna, aby można ją było uznać za prawidłową powinna nakładać na adresata obowiązki, których wykonanie jest fizycznie i prawnie możliwe. Obowiązki te powinny być również określone w sposób precyzyjny i czytelny tak, aby adresat decyzji nie miał wątpliwości, jakie czynności powinien wykonać, bez potrzeby występowania do organu o wyjaśnienie wątpliwości, co do treści wiążącej go decyzji (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 21 marca 2007r., II OSK 483/06).

Organem odwoławczym od decyzji, o których mowa w art. 26 u.PSP, jest komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej do którego wnosi się stosowne odwołanie w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie - od dnia jej ogłoszenia stronie (art. 129 §1 k.p.a.).

Podkreślenia wymaga jednak, że decyzja o nakazaniu wstrzymania robót (prac), czy też zakazująca używania maszyn, urządzeń lub środków transportowych oraz eksploatacji pomieszczeń, obiektów lub ich części, wydana w następstwie ustalenia, że stwierdzone uchybienia mogą powodować zagrożenie życia ludzi lub bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru podlega natychmiastowemu wykonaniu (art.26 ust.2 u.PSP). Oznacza to, że wniesienie odwołania od wydanej decyzji nie zwalnia skarżącego od obowiązku wstrzymania np. robót remontowych wskazanych w zaskarżonej decyzji administracyjnej.